

0257-0258- SS Sixtus II - Decretum ad Gratum Episcopum

O93, f. 23va; N442, f. 52vb; V630, f. 55ra; I83, f. 114v; VD38, f. 108ra; SG670, p. 223b; P9629, f. 29r

INCIPIUNT^{1 2} DECRETA SIXTI PAPAE.

Sixtus episcopus Grato coepiscopo³ salutem.

Laetari et gaudere me plurimum in Christo Iesu domino nostro dilectionis tuae scripta fecerunt, quibus evidenter ostenditur, quantum catholicam diligis fidem et, quantum pravorum⁴ hominum detestaris^{5 6} errorem. Omnis enim heresis nimis est impia⁷ et evangelicae veritatis <O93, f. 23vb> inimica, quae <SG670, p. 224a> non portionem aliquam⁸ laedere, sed⁹ ipsa christiana¹⁰ religionis conatur fundamenta convellere^{11 12}. Memor enim sum¹³ me sub illius nomine¹⁴ ecclesiae praesidere, cui¹⁵ a domino Iesu Christo est glorificata confessio, et cuius fides¹⁶ nullum¹⁷ umquam fovet^{18 19}, sed omnes quidem hereses destruit. Intellego autem mihi aliter non licere quam, ut²⁰ omnes²¹ conatus²² meos ei causae, in qua²³ universalis ecclesiae salus infestatur²⁴, impendam²⁵.

Agnosce²⁶, carissime fili²⁷, non ex tempore neque post²⁸ tempora filium²⁹ dei natum, sed ante omnia tempora de paterno utero ine<VD38, f. 108rb>narrabiliter generatum ipso deo patre per prophetam dicentem³⁰: In <I83, f. 115ra> splendoribus sanctorum ex utero ante luciferum genui te. Quam sententiam et Isaias propheta dubiis³¹ atque incredulis evidenter <N442, f. 53ra> expressit³², dum non aliunde filium quam de patre ineffabiliter natum ostendit: In humilitate³³, in^{34 35} qua³⁶ sublatum est iudicium eius, nativitatem³⁷ autem³⁸ eius, quis enarravit³⁹? Et⁴⁰ in libro Iob: Sapientia⁴¹ dei, ait, unde invenies? Latet enim ab oculis hominum <SG670, p. 224b> et a volucris⁴² <V630, f. 55rb> caeli absconsa est. <P9629, f. 29v> Expergiscere^{43 44} paululum^{45 46}, et si lumen scientiae in te ipsum⁴⁷ aliquantum⁴⁸ habes, invenies⁴⁹, neque⁵⁰ cuius nativitas⁵¹ a propheta non potuit⁵² enarrari ex⁵³ tempore⁵⁴ vel⁵⁵ adstruere⁵⁶ ipse conaris^{57 58}, non potuit generari.

In principio, inquit Iohannes evangelista, erat verbum⁵⁹, et verbum⁶⁰ erat apud deum, et deus erat verbum, hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil. <VD38, f. 108va> Et⁶¹ iterum: Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc⁶² mundum. In isto igitur, quod dicitur, erat, si tempus quaerere volueris⁶³, invenies, quoniam ex quo pater, ex illo et filius, et^{64 65} quod pater est, id⁶⁶ est⁶⁷ etiam filius, Salomone dicente: Ego ex ore altissimi prodii^{68 69}, <I83, f. 115rb> primogenita ante omnem creaturam. Ego feci, ut⁷⁰ in caelo oriretur⁷¹ lumen indeficiens, et nebula texi⁷² omnem terram. Ego in altissimis habito⁷³ et thronus⁷⁴ meus in columna nubis. Gyrum⁷⁵ caeli circuivi solus⁷⁶ et profundum abyssi penetravi⁷⁷. In omni⁷⁸ terra steti et in omni⁷⁹ gente et⁸⁰ populo <SG670, p. 225a> primatum habui. Item ibi⁸¹: Cum pararet⁸² caelum aderam illi, et cum secerneret suam sedem. Quando super ventos fortes faciebat in summo nubes⁸³ et cum certos ponebat fontes sub caelo, cum fortia faciebat fundamenta terrae et⁸⁴ ego eram cum illo⁸⁵ componens, et ego eram, cui adgaudebat, cum laetaretur⁸⁶ orbe perfecto. Et in psalmo⁸⁷ CI: Tu, domine⁸⁸, in principio⁸⁹ terram <VD38, f. 108vb> fundasti et opera manuum tuarum sunt caeli. Ipsi peribunt, tu autem permanes, et⁹⁰ sicut opertorium⁹¹ mutabis eos et mutabuntur. Tu autem idem ipse es et anni tui non deficient. Non enim erat aestus⁹² aut aliquando⁹³ temporis⁹⁴, antequam⁹⁵ de patre filius nasceretur, quoniam, qui tempora universa propria potestate constituit, ex tempore vel post⁹⁶ tem<I83, f. 115va>pora nasci non potuit. His paucis sententiis breviter consultis⁹⁷ tuis respondi, frater carissime.

De cetero tuam moneo dilectionem, ut cunctos, quos errare cognosceris⁹⁸, ad catholicam fidem et ad unitatem recte credentium convertere studeas <SG670, p. 225b> et tu numquam ab apostolico tramite⁹⁹ recedas. Si autem te¹⁰⁰ non audierint^{101 102} et errantes, quod absit¹⁰³, permanserint¹⁰⁴, nobis eos manifestare, quam citius poteris¹⁰⁵, non tardes, ut apostolica <V630, f. 55va> auctoritate aut cito ad ecclesiam convertantur, aut ab ecclesia separentur.

Audivimus¹⁰⁶ etiam, quod idem erronei¹⁰⁷ et consenti<N442, f. 53rb>entes eis te et <VD38, f. 109ra> reliquos infestent¹⁰⁸ episcopos¹⁰⁹, et^{110 111} quod¹¹² aliquos comprovinciales ad vestram infamationem atque damnationem secum trahant. Quapropter¹¹³ in hac sancta¹¹⁴ sede dudum¹¹⁵ a multis episcopis constitutum erat¹¹⁶ et modo ad vestrum¹¹⁷ et ceterorum fratrum auxilium¹¹⁸ est denuo¹¹⁹ roboratum¹²⁰, ut¹²¹ omnes episcopi, qui in quibusdam gravioribus pulsantur vel criminantur causis, quotiens necesse fuerit, libere¹²² apostolicam appellent^{123 124} sedem atque¹²⁵ ad eam quasi ad matrem <I83, f. 115vb> confugiant, ut ab ea, sicut semper¹²⁶ fuit, pie^{127 128} fulciantur¹²⁹, defendantur¹³⁰ et liberentur. Cuius^{131 132} dispositioni omnes maiores ecclesiasticas causas et episcoporum iudicia antiqua apostolorum <SG670, p. 226a> eorumque¹³³ successorum atque canonum auctoritas reservavit, quoniam culpantur episcopi, qui¹³⁴ aliter erga fratres egerint, quam eiusdem sedis papae fieri placuerit¹³⁵.

Unde placuit, ut accusatus vel iudicatus a comprovincialibus in aliqua causa episcopus licenter appellet¹³⁶ et adeat apos<VD38, f. 109ra>tolicae sedis pontificem, qui¹³⁷ aut per se aut per vicarios suos eius retractari^{138 139}

negotium¹⁴⁰ procuret¹⁴¹, et dum iterato iudicio pontifex causam suam agit, nullus alius¹⁴² in eius¹⁴³ loco ponatur aut ordinetur episcopus, <O93, f. 24ra> quoniam, quamquam¹⁴⁴ comprovincialibus episcopis¹⁴⁵ accusati causam¹⁴⁶ pontificis scrutari liceat, non tamen definiri¹⁴⁷ inconsulto¹⁴⁸ Romano pontifice permissum¹⁴⁹ est, cum beato Petro apostolo non ab alio quam ab ipso dictum sit¹⁵⁰ domino: Quaecumque ligaveris¹⁵¹ super terram, erunt ligata¹⁵² et in caelis.

Et¹⁵³ si quis putaverit se a proprio metropolitano gravari, apud primatem¹⁵⁴ dioceseos¹⁵⁵ aut penes¹⁵⁶ universalis apostolicae <I83, f. 116ra> ecclesiae papam¹⁵⁷ iudicetur.

Ait enim Iacobus apostolus: Iudicium sine misericordia¹⁵⁸ illi¹⁵⁹, qui non fecerit misericordiam. Super<SG670, p. 226b> extollit¹⁶⁰ autem misericordia¹⁶¹ iudicium¹⁶².

In omnibus ergo, fili dilectissime, cor¹⁶³ custodi, sicut scriptum est: Omni custodia serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit¹⁶⁴. Haec breviter¹⁶⁵ pro¹⁶⁶ commemoratione caritatis rescripsi, sed peto, ut pro me orare debeat, quatenus omnipotens deus et a malignis¹⁶⁷ me spiritibus et a perversis <VD38, f. 109va> hominibus custodire dignetur, quia in hac vitae¹⁶⁸ meae peregrinatione¹⁶⁹ mala me simul¹⁷⁰ et multa circumdant ita, ut cum psalmista iure¹⁷¹ ¹⁷² dicam: In me pertransierunt¹⁷³ irae tuae <V630, f. 55vb> et terrores tui conturbaverunt me, circumdederunt¹⁷⁴ me sicut aqua tota die, cir<N442, f. 53va> cumdederunt me¹⁷⁵ simul.

Caelestis gratia et nos in urbibus et vos¹⁷⁶ ubique protegat, quia antiquus hostis terrarum locis a temptatione non¹⁷⁷ excluditur¹⁷⁸, quia, si in paradiso hominem stravit¹⁷⁹, quis locus esse extra paradisu¹⁸⁰ potest, in quo mentes hominum¹⁸¹ penetrare non valeat? <P9629, f. 30r> In sola ergo creatoris nostri protectione fidendum¹⁸² ¹⁸³ est, cui ex intimo corde clamamus¹⁸⁴: Esto mihi in¹⁸⁵ deum protectorem¹⁸⁶ et in locum <I83, f. 116rb> munitum, ut <SG670, p. 227a> salvum me¹⁸⁷ facias¹⁸⁸.

Data Kal. Septembris Valeriano¹⁸⁹ et Decio vv. cc¹⁹⁰. cons¹⁹¹.

O93, f. 24ra; N442, f. 53va; V630, f. 55vb; I83, f. 116rb; VD38, f. 109va; SG670, p. 227a; P9629, f. 30r

1 INCIPIT VD38

2 Überschrift] EPISTOLA SANCTI SYXTI PAPAE SG670

3 coepiscopo korr. aus episcopo P9629

4 pravorum korr. aus pravorem VD38

5 am Rande abominaris VD38

6 detestaris korr. aus detestari SG670

7 insta, am Rande infesta SG670

8 aliquam korr. aus aliquid V630; VD38

9 Sed] Sed et korr. aus Sed SG670

10 christianae SG670

11 am Rande Destruere VD38

12 convollere P9629

13 sum me] summę I83

14 nomine ecclesię korr. aus nomine VD38

15 cuius V630; I83; VD38

16 fides korr. aus fidem VD38

17 nullam N442; VD38; SG670

18 am Rande Nutrit palpat VD38

19 am Rande vel fallit V630

20 aut SG670

21 omnis VD38

22 am Rande Vires possibilitates VD38

23 quam P9629

24 pręstatur VD38

25 am Rande Tribuam

26 am Rande Quod filius dei non ex tempore neque post tempora sit natus V630; am Rande De incarnatione domini SG670

27 filium korr. aus fili SG670

28 post tempora] posttempora VD38

29 filium dei natum, sed ante omnia tempora fehlt SG670

30 dicente P9629; VD38; dicente korr. aus dicitur SG670

31 dubiis korr. aus dubius P9629

32 expressit] expressit ut christus sit deus korr. aus expressit P9629; ut christus sit deus SG670

33 am Rande In incarnatione VD38

34 *am Rande* vel inquit V630
35 in qua] inquires P9629; inquit *korr. aus* in quam SG670
36 quam N442
37 nativitatem autem *korr. aus* nativitatem I83
38 autem *fehlt* SG670
39 enarrabit V630; P9629; SG670; enarravit *korr. aus* enarrabit I83
40 Et *fehlt* SG670
41 sapientiam V630
42 volacribus VD38
43 *am Rande* Evigila VD38
44 Expergiscere] Expergiscere igitur heretice *korr. aus* Expergiscere SG670
45 *am Rande* Modicum VD38
46 paulolum SG670
47 teipso SG670
48 aliquantulum P9629; I83; SG670
49 invenies] invenies eum *korr. aus* invenies P9629
50 eum SG670
51 nativitas a *korr. aus* nativitas V630
52 potui O93
53 *interlinear* quod SG670
54 tempore] tempore vero I83; SG670
55 ut *korr. aus* vel V630; velut *korr. aus* vel P9629; velut I83; velut *korr. aus* ut VD38; velut *korr. aus* velut ab SG670
56 *am Rande* affirmare VD38
57 *am Rande* Temptas laboras VD38
58 conaris *korr. aus* coronaris V630
59 verbum et *korr. aus* verbum SG670
60 verbum erat apud deum, et deus erat verbum *fehlt* SG670
61 Et iterum Erat] Interum Erat *korr. aus* Erat P9629
62 huc O93
63 volueris] volueris non V630; P9629
64 et quod *korr. aus* et O93
65 et quod pater est, id est etiam filius *fehlt* I83; VD38; SG670
66 id est] idem P9629
67 est *fehlt* O93
68 *am Rande* Exivi nata sum VD38
69 prodivi SG670
70 ut in *korr. aus* ut SG670
71 oriretur *korr. aus* orietur V630; orietur I83
72 *am Rande* cooperui VD38
73 inhabitabo I83; habito *korr. aus* habitabo SG670
74 *am Rande* Sedes VD38
75 *am Rande* Circuitum VD38
76 sola V630; P9629; I83; VD38; SG670
77 *am Rande* Intravi VD38
78 omni terra] omnem terram V630; P9629
79 omne O93
80 et *fehlt* V630
81 alibi P9629
82 pararet *korr. aus* pareret SG670
83 nubis SG670
84 et *fehlt* V630; P9629
85 illa P9629
86 lateretur P9629
87 psalmo CI *korr. aus* psalmo V630
88 dne P9629
89 principio *korr. aus* principi N442
90 et sicut oportorium mutabis eos et mutabuntur. Tu autem idem ipse es et anni tui non deficient *fehlt* SG670
91 oportorium VD38
92 estas VD38

[93](#) aliquando temporis] aliquod tempus V630
[94](#) tenebris VD38
[95](#) antequam korr. aus quam SG670
[96](#) pos P9629
[97](#) am Rande Interrogacionibus VD38
[98](#) cognoveris V630; I83, SG670; cognoscis VD38
[99](#) am Rande via rectitudine VD38
[100](#) te fehlt SG670
[101](#) audierint korr. aus viderint V630; VD38; viderint P9629
[102](#) audierint et korr. aus audierint SG670
[103](#) absint O93; V630; P9629; I83
[104](#) permanserint korr. aus permanserit VD38
[105](#) potueris I83; SG670
[106](#) am Rande De sede apostolica appellanda I83; VD38
[107](#) erronei korr. aus etroni SG670
[108](#) am Rande opramnt aggravent VD38
[109](#) episcopos korr. aus episcopus VD38
[110](#) et fehlt I83, VD38
[111](#) et quod fehlt V630
[112](#) ad O93; P9629; quod fehlt I83; VD38; SG670
[113](#) am Rande De sede apostolica appellanda N442
[114](#) sancta fehlt SG670
[115](#) am Rande Ante prius VD38
[116](#) est V630
[117](#) nostrum VD38
[118](#) auxilium korr. aus auxilio P9629
[119](#) am Rande Iterum VD38
[120](#) am Rande firmatum VD38
[121](#) am Rande Ut episcopi si necesse fuerit libere apostolicam appellent sedem V630
[122](#) am Rande fiducialiter VD38
[123](#) appellent korr. aus appellant V630
[124](#) appellent sedem] sedem appellent SG670
[125](#) atque ad eam] et I83
[126](#) semper] semper mos korr. aus semper SG670
[127](#) am Rande Misericorditer VD38
[128](#) pie fulciantur] praefulciantur SG670
[129](#) am Rande Sustententur VD38
[130](#) defendantur korr. aus defendentur O93
[131](#) am Rande Apellandum ad apostolicam sedem et ut nullus dampnetur inconsulto romano pontifice P9629
[132](#) Cui P9629
[133](#) eorumque fehlt SG670
[134](#) qui aliter] qualiter P9629
[135](#) placuerit korr. aus placuerit VD38
[136](#) appellet korr. aus appellat V630
[137](#) am Rande De sede apostolica apellanda I83
[138](#) am Rande Iterum tractari VD38
[139](#) retractare SG670
[140](#) am Rande Causam VD38
[141](#) am Rande Studeat VD38
[142](#) alius fehlt SG670
[143](#) eius loco] loco suo I83
[144](#) quanquam korr. aus quaquam V630
[145](#) episcopus P9629; episcopis korr. aus episcopus VD38
[146](#) causas SG670
[147](#) definire VD38
[148](#) am Rande Non interrogato VD38
[149](#) am Rande concessum VD38
[150](#) sit] sit a I83
[151](#) ligaveris korr. aus ligaris I83
[152](#) ligata korr. aus cigata P9629

- 153 *am Rande* QUI GRAVATUR A METROPOLITANO IUDICARI DEBET APUT PRIMATEM AUT ROMANUM PONTIFICEM VD38
- 154 primate P9629
- 155 dioceseos *korr. aus* diocesos I83
- 156 *am Rande* Apud VD38
- 157 papa O93
- 158 misericordiam O93
- 159 illi *korr. aus* illum VD38
- 160 Superextollat N442
- 161 misericordia iudicium] misericordiam iudicio V630
- 162 iudicium *korr. aus* iudicio O93; iuditio P9629
- 163 cor *fehlt* I83
- 164 procedit *korr. aus* prodit VD38
- 165 breviter *korr. aus* previter P9629
- 166 pro *fehlt* V630; que P9629
- 167 malignis me] malignissime I83
- 168 vita VD38
- 169 peregrinationis *korr. aus* peregrinationes O93; peregrinationis VD38
- 170 simul et *fehlt* I83; SG670; simul et] sic *korr. aus* si VD38
- 171 *am Rande* Recte VD38
- 172 vere P9629
- 173 transierunt V630
- 174 circumderunt V630
- 175 me *fehlt* N442
- 176 vos] vos sub O93
- 177 non *korr. aus* nos V630
- 178 *am Rande* Repellitur Separatur VD38
- 179 *am Rande* Deiecit perdidit VD38
- 180 paradysum potest *korr. aus* paradysum P9629
- 181 hominum *korr. aus* hominem P9629
- 182 *am Rande* Sperandum VD38
- 183 fidendum] fidem dum P9629
- 184 clamamus *korr. aus* clamemus O93; clamemus V630; P9629
- 185 in *fehlt* I83
- 186 protectorem *fehlt* V630
- 187 me *fehlt* N442
- 188 facies O93
- 189 valerio VD38
- 190 ā VD38
- 191 SS SG670